

Orta Çağ troubadour şarkı sözlerinde başlıca temalar: Bernart de Ventadorn örneği

Primary themes in Medieval troubadours lyrics: Bernart de Ventadorn

Seda Bakır¹

¹ Akdeniz Üniversitesi Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü Akdeniz Ortaçağ Araştırmaları, Antalya, Türkiye.

ÖZ

Bu çalışma, Orta Çağ Avrupa'sının en önemli müzikal ve edebi geleneklerinden biri olan *troubadour* şiirini, özellikle Bernart de Ventadorn'un eserleri aracılığıyla incelemeyi amaçlamaktadır. *Troubadour* geleneği, 11. yüzyılın sonlarında Güney Fransa'da ortaya çıkmış ve müzik ile şiirin birleşimiyle saray aşkı (*fin'amor*), şövalyelik idealleri, doğa betimlemeleri, melankoli ve umutsuz aşk gibi temalar çerçevesinde gelişmiştir. Ventadorn, bu geleneğin en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilir ve günümüze ulaşan 19 şarkısıyla *troubadour* şiirinin en etkili örneklerini sunar. Bu çalışmada, Ventadorn'un eserleri tematik açıdan analiz edilmiş ve *Can Vei La Lauzeta Mover* adlı şarkısı içerik açısından incelenmiştir.

Çalışma, literatür taraması ve metin analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, *troubadour* şiirinin tarihsel bağlamı ve ana temaları ele alınmış, ardından Ventadorn'un eserleri üzerine yapılan analizlerle bu temaların nasıl işlendiği ortaya konmuştur. *Can Vei La Lauzeta Mover* şarkısının derinlemesine incelenmesiyle, şairin aşk, doğa ve melankoli gibi unsurları nasıl harmanladığı gösterilmiştir.

Çalışmanın bulguları, *troubadour* geleneğinin Orta Çağ Avrupa'sında sınırlı kalmadığını, sonraki edebi ve müzikal gelenekleri de etkilediğini ortaya koymaktadır. Ventadorn'un şiirleri, hem *trouvère*, *minnesänger* ve *trovatore* gibi geleneklerine ilham vermiş hem de modern lirik şiirin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. *Can Vei La Lauzeta Mover* şarkısı, özellikle aşkın ulaşılmazlığı ve melankoli temaları ile dönemin en güçlü lirik anlatılarından biri olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, bu çalışma, *troubadour* şiirinin tarihsel ve edebi önemini vurgulamakta, Ventadorn'un eserlerinin sanatsal mirasına ışık tutmaktadır.

Anahtar kelimeler: *troubadour*, *fin'amor*, Bernart de Ventadorn, *Can Vei La Lauzeta Mover*

ABSTRACT

This study aims to analyze troubadour poetry, one of the most important musical and literary traditions of medieval Europe, through the works of Bernart de Ventadorn. The troubadour tradition emerged in Southern France in the late 11th century and developed through the combination of music and poetry around themes such as courtly love (*fin'amor*), ideals of chivalry, depictions of nature, melancholy and hopeless love. Ventadorn is regarded as one of the most important representatives of this tradition, and his 19 surviving songs offer the most effective examples of troubadour poetry. In this study, Ventadorn's works are analyzed thematically and his song *Can Vei La Lauzeta Mover* is subjected to a content analysis.

The study is based on a literature review and textual analysis. First, the historical context and the main themes of troubadour poetry are discussed, and then the analysis of Ventadorn's works reveals how these themes are treated. An in-depth analysis of the song *Can Vei La Lauzeta Mover* shows how the poet blends elements such as love, nature and melancholy.

Seda Bakır — sedabinler@hotmail.com

Geliş tarihi/Received: 17.03.2025 — Kabul tarihi/Accepted: 19.04.2025 — Yayın tarihi/Published: 30.04.2025

Telif hakkı © 2025 Yazar(lar). Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) altında dağıtılmıştır.

Copyright © 2025 The Author(s). This is an open access article distributed under the [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

The findings of the study reveal that the troubadour tradition was not limited to medieval Europe, but also influenced later literary and musical traditions. Ventadorn's poetry not only inspired the trouvère, minnesänger and trovatore traditions of his time, but also played an important role in the development of modern lyric poetry. The song *Can Vei La Lauzeta Mover* has been considered one of the most powerful lyrical narratives of the period, especially with its themes of the unattainability of love and melancholy. In conclusion, this study emphasizes the historical and literary importance of troubadour poetry and sheds light on the artistic legacy of Ventadorn's works.

Keywords: troubadour, fin'amor, Bernart de Ventadorn, Can vei la lauzeta mover

1. GİRİŞ

Orta Çağ Avrupa'sının en önemli edebi ve müzikal geleneklerinden biri olan *troubadour* şiiri, 11. yüzyılın sonlarında Güney Fransa'da doğmuş ve saray kültürü içinde gelişerek Avrupa edebiyatına ve müziğine önemli katkılar sağlamıştır. Bu dönemde şövalyelere gezgin aşık (troubadour ve trouvere, bard..) da eşlik ederlerdi. Gördükleri, yaşadıkları her şeyi müzikle anlatan gezgin aşıklar deyim yerindeyse ,ayaklı tarih gibiydiler (De Thorpe Millard, 2021, s. 550). Troubadourlar, müzik ve şiiri birleştirerek özellikle *fin'amor* (saray aşkı), şövalyelik idealleri, doğa tasvirleri, melankoli ve umutsuz aşk gibi temaları işleyen eserler üretmişlerdir. Aristokrat sınıfların himayesinde gelişen bu gelenek, zamanla Kuzey Fransa'daki *trouvère* geleneği, Almanca konuşulan bölgelerdeki *minnesänger* hareketi ve İtalyan *trovatore* şairleri üzerinde etkili olmuştur. Bu edebi ve müzikal akımlar, yalnızca Orta Çağ boyunca değil, sonraki yüzyıllarda da Avrupa sanatının gelişiminde önemli rol oynamıştır.

Bu gelenek içinde öne çıkan en önemli isimlerden biri *Bernart de Ventadorn*'dur. O, duygu yüklü şarkı sözleri ve etkileyici melodileriyle troubadour geleneğinin en güçlü temsilcileri arasında kabul edilmektedir. Şairin günümüze ulaşan 19 şarkısı, aşkın idealleştirilmiş haliyle bireysel duyguların çatışmasını ele alan etkileyici örnekler sunmaktadır. Özellikle *Can Vei La Lauzeta Mover* adlı şarkısı, aşkın ulaşılmazlığı ve melankoli temalarını en güçlü şekilde işleyen eserlerden biri olarak değerlendirilmiştir. Bu şarkı, dönemin estetik anlayışını yansıttığının yanı sıra, Avrupa lirik şiirinin gelişimine de önemli katkılar sağlamıştır.

Bu çalışma, troubadour şiirinin tarihsel ve kültürel bağlamını ele alarak *Bernart de Ventadorn*'un eserlerini tematik açıdan incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle *Can Vei La Lauzeta Mover* adlı şarkının içeriği detaylı bir şekilde analiz edilerek, şairin aşk, doğa ve melankoli gibi unsurları nasıl harmanladığı ortaya konacaktır. Ayrıca, troubadour geleneğinin Avrupa'daki diğer lirik geleneklerle olan ilişkisi incelenerek, bu sanat biçiminin modern edebiyat ve müzik üzerindeki etkileri değerlendirilecektir. Bu bağlamda, çalışmanın Orta Çağ edebiyatı ve müziğine dair akademik literatüre katkı sağlaması hedeflenmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma, Orta Çağ Avrupa'sının önemli müzikal ve edebi geleneklerinden biri olan troubadour şiirini, özellikle Bernart de Ventadorn'un eserleri üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. 11. yüzyılın sonlarında Güney Fransa'da ortaya çıkan troubadour geleneği, müzik ve şiirin birleşimiyle gelişmiş, özellikle saray aşkı (*fin'amor*), şövalyelik idealleri, doğa betimlemeleri, melankoli ve umutsuz aşk gibi temalar etrafında şekillenmiştir. Ventadorn, bu geleneğin en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilmekte olup, eserleri Orta Çağ lirik şiirinin gelişiminde belirleyici bir rol oynamıştır.

Bu araştırmada, Ventadorn'un eserleri tematik açıdan ele alınarak, özellikle *Can Vei La Lauzeta Mover* adlı şarkısı üzerinden troubadour şiirinde duygu ve anlatım biçimleri analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra, troubadour geleneğinin Fransız *trouvère*, Alman *minnesänger* ve İtalyan *trovatore* gibi diğer edebi ve müzikal geleneklerle ilişkisi ve bu akımın modern müzik ve edebiyat anlayışına etkileri incelenmiştir.

Çalışma, Orta Çağ müziği ve edebiyatı alanındaki akademik literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir. Troubadour şiirlerinin günümüz sanat anlayışı üzerindeki etkileri yeterince incelenmemiştir ve bu bağlamda Ventadorn'un eserleri, Orta Çağ'da lirik anlatımın nasıl şekillendiğini ve bireysel duyguların sanat yoluyla nasıl ifade edildiğini anlamak açısından önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Ayrıca, *Can Vei La Lauzeta Mover* gibi eserlerin içerik ve yapı analizi, Orta Çağ sanatının edebiyat ve müzik tarihi açısından taşıdığı önemi daha kapsamlı bir biçimde değerlendirmeye imkân tanımaktadır. Bu çerçevede, troubadour geleneğinin sadece tarihsel bir akım olmadığı, aynı zamanda günümüzde de edebiyat ve müzik alanlarında etkisini sürdüren bir sanat biçimi olduğu vurgulanmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, *Bernart de Ventadorn*'un eserlerini ve *troubadour* geleneğinin temel temalarını incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemine dayanmaktadır. Araştırmanın temel yöntemi, edebi metinlerin analizine odaklanan literatür taraması ve metin analizi üzerine kurulmuştur. Bu bağlamda, *troubadour* şiirinin tarihsel bağlamını ve ana temalarını anlamak için öncelikle akademik kaynaklar, tarihsel belgeler, müzikoloji çalışmaları ve edebi analizler incelenmiştir. Orta Çağ Avrupa'sında *troubadour* geleneğinin ortaya çıkışı, gelişimi ve etkileri hakkında detaylı bilgi edinebilmek amacıyla konuyla ilgili önceki çalışmalar değerlendirilerek araştırmanın teorik çerçevesi oluşturulmuştur.

Araştırmanın ikinci aşamasında, *Bernart de Ventadorn*'un günümüze ulaşan 19 şarkısı incelenmiş ve tematik analiz yöntemi kullanılarak şiirlerinde öne çıkan başlıca unsurlar belirlenmiştir. *Saray aşkı (fin'amor)*, *melankoli*, *doğa tasvirleri*, *umutsuz aşk ve bireysel duyguların sanatsal yansıtılması* gibi temaların *Ventadorn*'un eserlerinde nasıl işlendiği analiz edilmiştir. Bu bağlamda, özellikle *Can Vei La Lauzeta Mover* adlı eserin ayrıntılı bir içerik incelemesine tabi tutulmasıyla, şairin aşk anlayışı, anlatım biçimi ve duygu dünyasının yansıtılma şekli derinlemesine değerlendirilmiştir. *Ventadorn*'un lirik anlatımı, şiirlerinin yapısal özellikleri ve edebi anlatım teknikleri, metin çözümleme yöntemiyle ele alınarak incelenmiştir.

Metin analizi sürecinde, *Ventadorn*'un şiirlerindeki dil kullanımı, semboller, metaforlar ve müzikal yapı detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Özellikle *Can Vei La Lauzeta Mover* şarkısında doğanın kullanımı, aşkın idealize edilmesi ve bireysel duyguların dile getirilme biçimi çözümlenmiştir. *Ventadorn*'un şiirleri yalnızca edebi bir metin olarak değil, aynı zamanda müzikle iç içe geçmiş yapılar olarak ele alınmış ve bu doğrultuda şairin müzik ile metin arasındaki etkileşimi nasıl kurduğu araştırılmıştır. *Troubadour* geleneğinin diğer edebi ve müzikal akımlarla ilişkisi de karşılaştırmalı edebiyat yöntemi kullanılarak ele alınmış ve *Ventadorn*'un şiirlerinin *trouvère*, *minnesänger* ve *trovatore* gelenekleriyle bağlantıları incelenmiştir.

Çalışmanın veri kaynakları arasında hem birincil hem de ikincil kaynaklar yer almaktadır. Birincil kaynaklar, *Bernart de Ventadorn*'un şiirleri ve şarkı sözleri olup, ikincil kaynaklar ise Orta Çağ müziği ve edebiyatı üzerine yazılmış akademik çalışmalar, tarihsel belgeler, müzikoloji incelemeleri ve *troubadour* şiiri üzerine yapılan yorumları içermektedir. Bu çerçevede, *troubadour* şiirinin tarihsel ve edebi önemi hakkında daha kapsamlı bir değerlendirme yapılmış ve *Ventadorn*'un eserlerinin Avrupa müzik ve edebiyatı üzerindeki etkileri ortaya konmuştur.

Sonuç olarak, bu araştırma, *Ventadorn*'un eserleri üzerinden *troubadour* şiirinin temel temalarını analiz etme noktasında önemli bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda kullanılan yöntemler, edebi ve müzikal analizlerin birleşimiyle *troubadour* geleneğinin çok yönlü bir şekilde ele alınmasına olanak tanımış ve *Ventadorn*'un eserlerinin sanatsal mirasına ışık tutmuştur.

3. BULGULAR

Orta Çağ Avrupası'nın halk ozanları olan *Troubadourlar* 11. yüzyılın sonlarında Güney Fransa'da ortaya çıkarak müzik ve şiir sanatını birleştirmiş ve çalıp söyledikleriyle şövalyelik ve saray aşkına (Fr. fin'amor, İng. courtly love) göndermelerde bulunan eserleriyle dünya kültür mirasına katkıda bulunmuşlardır. *Troubadour*'ların çalıp söyledikleri Orta Çağ Avrupası'nın yerel kültürlerinde müzik ve şiir sanatlarının en eski ve en önemli geleneğini oluşturmuştur. 1070'lerden itibaren Güney Fransa'da başlayan gelenek bir yüzyıl sonra Kuzey Fransa'da *trouvère*, Almanca konuşulan bölgede ise *minnesänger* akımları ile devam etmiştir. Hareket 1200'lerde zirve noktasına ulaşırken 13. yüzyıl sonlarında klasik şövalye kurumunun çözülmesiyle zamanla ortadan kalmıştır. Avrupa'nın farklı bölgelerinde de görülen bu geleneğin başlangıcı da bitişi de coğrafi olarak Oksitanya olarak kabul edilmiştir. Etkileri Orta Çağ boyunca süren bu çeşit bir çalıp söyleme geleneğinin örnekleri Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, İngilizce ve diğer Avrupa dillerinde de görülmüştür. Sözcük anlamı olarak *troubadour*, bulan ya da mucit anlamına gelir ki böylesi bir niteleme Orta Çağ Avrupa şairlerinin gerçekten de yeni bir sanat biçimini ortaya koyduklarını nitelemektedir. Buna karşın, *troubadour* kelimesinin ortaya çıktığı yer her ne kadar Oksitanya olarak bilinse de kelime olarak *troubadour*'un Arap dilinden geldiği de iddia edilmektedir. Hitti'den aktaran Arıkan'ın (2021) bu konudaki açıklaması terimin Arap dilinden kaynaklandığını gözler önüne sermektedir:

Oksitan dilinde *trobair* (*trobar*), Fransızcada *trubador*, *trouvère*, İtalyancada *trovatore* olan kelimenin, Latince'deki *turbare* (oluşturmak, bulmak) kelimesinden geldiği söylenmekle birlikte, tarihsel bağlantılara

bakıldığında trubadurun, Arapçadaki t-r-b (şarkı söylemek, müzik yapmak) kökünden gelmiş olma ihtimali daha yüksek görünmektedir (Arıkan, 2021, s. 54).

Aristokrat sınıfın öncülük ve kişiliğinde ortaya çıkan geleneğe zamanla Hristiyan din adamları ve aristokrasinin hizmetinde çalışan sivil halk da eklenmiştir (Say, 2005, s. 532). Meslek ya da toplumsal konumuna bakılmaksızın aşk şiiri yazıp besteleyen herkes birer ozan (Troubadour) olabilirdi. En iyi ozanlar hayatın çeşitli kademelerinden seçilmiştir ve çoğu durumda bir şairin sosyal statüsünü eserlerinden tahmin etmek imkânsızdır. Troubadour'ların sosyal konumları hakkındaki bilgilerimiz büyük ölçüde, el yazmalarının birçoğunda şarkılara eşlik eden vidas ve razos adı verilen kısa düzyazı mini biyografiler ve yorumlarla sağlanmaktadır. Şarkıları ve yazarlarını tanıtmak ve satmak için bir tür pazarlama aracı olan bu yazılar, şüpheli bir otorite havasıyla renkli bir şekilde yazılmıştır. Bununla birlikte bazen belgesel kayıtlarla ya da şarkıların kendi içindeki referanslarla desteklenebilir ya da tamamlanabilir (Everist, 2011, s. 208). On ikinci yüzyıl, yaklaşık 460 troubadour tarafından üretilen 2.600'den fazla şarkı ile repertuarın çok güçlü bir şekilde büyüdüğü söylenebilir. Tarihe geçen ilk troubadour, Poitou'nun yedinci kontu ve Aquitaine'in dokuzuncu dükü, Aquitaine'li Eleanor'un büyükbabası Guilhem'dir (1071-1126). Kendini "son troubadour" olarak tanımlayan Guiraut Riquier (yaklaşık 1230-1292) olsa da, hareket Albigensian Haçlı Seferi (yaklaşık 1209-1229) ile ölümcül bir darbe almış ve birçok troubadour zulümden kaçmış ya da idam edilmiştir. Aşk şarkıları troubadour repertuarında çok sayıda yer alır ve tipik olarak duyguların merkezi olarak kalp ile dışavurumcu ses arasında bağlantı kurar (Williams, 2019, s. 65).

Troubadour Geleneği, Şarkı Türleri ve Başlıca Temalar

Avrupa Orta Çağ'da henüz yerel kültürlerin ve yerel dillerin oluşmakta olduğu, farklılıklar arası geçişkenliğin hissedilir derecede yoğun olduğu bir dönemdir. Bu zaman diliminde edebiyat ve müzik de neredeyse eşzamanlı olarak gerçekleştirilen birer eylemler bütünüdür. Hatta öyle ki, Troubadour geleneği salt müzik ve şiir ile kalmaz, Demiral'ın (2019) ifadesiyle, "Bu gezgin ozanlara şarkı söyleyen, çalgı çalan ve akrobatik hareketler yapan jönglörler eşlik ederdi" (Demiral, 2019, s. 236). Şiir yazan her soylu, yapıtlarının yaygınlaşmasını istiyordu. Bu nedenle soylu ozanlar, şiirlerinin çalınarak söylenmesi işini yanında gezdirdikleri *Jongleur*'lere bırakırlardı (Say, 2019, s. 87). Orta Çağ Avrupa'sında dinsel müzik olarak addedilen kilise müziği istisna, edebiyat ve müziğin eşzamanlılığına en gerçekçi örnek ozanlık geleneğidir ki bu gelenek Orta Çağ Batı Avrupa yerel kültürlerinde müzik ve şiir sanatlarının en eski ve en önemli örneklerini içinde barındırır. 1070'lerden itibaren Güney Fransa'da Troubadourlarla başlamış ve bir yüzyıl sonra Kuzey Fransa'da trouvère'ler, Almanca konuşulan bölgede ise minnesanger'ler ile devam etmiştir. Hareket 1200'lerde zirve noktasına ulaşırken 13. yüzyıl sonlarında klasik şövalye kurumunun çökmesiyle ortadan kaybolmuştur. Avrupa'nın farklı bölgelerinde de görülen bu geleneğin başlangıcı da bitişi de Oksitanya olarak kabul edilmiştir.

Troubadour kelimesinin ortaya çıktığı yer her ne kadar Oksitanya olarak kabul edilse de Arıkan, kelime kökünün Hitti'nin *Siyasal ve kültürel İslam tarihi* başlıklı makalesinden arapçadaki t-r-b kökünden geldiğini belirtmiştir;

"troubadour" olarak adlandırılan Fransa kökenli halk ozanlarının "o devirde ancak güneydeki Müslüman çağdaşlarını yani zeccel türkücülerini taklid ile meşgul" olan sanat erbabı olduğu artık kabul görmektedir. Oksitan dilinde trobare (trobar), Fransızcada trubador, trouvère, İtalyancada trovatore olan kelimenin, Latince'deki turbare (oluşturmak, bulmak) kelimesinden geldiği söylenmekle birlikte, tarihsel bağlantılara bakıldığında trubadurun, Arapçadaki t-r-b (şarkı söylemek, müzik yapmak) kökünden gelmiş olma ihtimali daha yüksek görünmektedir (Arıkan, 2021, s. 54).

Troubadour geleneğinin etkileri Orta Çağ boyunca ve ötesinde Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, İngilizce ve diğer Avrupa dillerine yayılmıştır. Sözcük anlamı olarak troubadour, bulan ya da mucit anlamına gelir ve şairlerin gerçekten yeni bir sanat biçimini, yani başka bir deyişle ifade etme sanatını yaratmalarıyla kendilerine bu ismi vermeleri doğru kabul edilmiştir.

Eco'ya göre troubadour şarkılarının tanımı şu şekildedir;

Oksitanya dili bölgesindeki saraylarda icra edilen *troubadour* şiir ve şarkıları, yani lirik şiirler, dönemin müzik teorisine dayanan bir tür olmaktan ziyade, daha çok "şarkı söyleme" pratiği olarak tanımlanır. Bu eserler, Boethius modeline dayalı teorik bir çerçeveye sahip olmaktan çok, doğrudan performansa odaklanan bir müzikal anlayışı yansıtır.

Bu bağlamda, *troubadour*lar müzik teorisinden nadiren bahseder ve şarkılarının müzikal yönünü açıklarken genellikle doğal dünyadan alınan imgeleri kullanırlar. Özellikle zengin ve çeşitli bir ifade dağarcığı aracılığıyla, müziği soyut kurallardan ziyade, duygusal ve sanatsal anlatımla icra etmeyi tercih ederler (Eco, 2014, s. 845).

Bu iki yüz yıl boyunca *troubadour*lar tarafından muazzam miktarda şiir ve müzik yazılmıştır. On üçüncü yüzyılın başlarında kompozisyon üzerine bir inceleme yazan Raimon Vidal sözlerinde şöyle belirtmiştir. “Bütün insanlar, Hristiyanlar, Yahudiler ve Sarazenler, imparatorlar, krallar, prensler, dükler, kontlar, vikontlar, kontörler, şövalyeler, din adamları, burgeler, köylüler, akıllarını her zaman beste yapmaya ve şarkı söylemeye verdiler” (Smythe, 1921, s. 263).

Önemli ölçüde korunan ilk seküler müzik, 11. yüzyılın sonlarında 9. Aquitaine Dükü William olarak bilinen Guilhèm de Peitieu'sun (1071 - 1127) çabaları sayesinde Aquitaine bölgesinde öne çıkmıştır. Kendi başına üretken bir şair olan William'ın müzikal bir anlatı dokuma yeteneği, Orta Çağ Fransa'sında efsane haline geldi ve ona “William the Troubadour” lakabını kazandırdı. Şarkılarının bir geleneğin başlangıcını değil, o gelenekteki başarıların zirvelerini temsil ettiğine inanılmaktadır. Çalışmaları önceden kurulmuş yapılar üzerinde yapılmış değişikliklerden oluşmuş ve ismi “Aquitaine Dükü” olduğu için korunmuştur. 9. Wilhelm'in torunu Aquitaine'lı Eleanor yaptığı evlilikler sayesinde *troubadour* sanatının kuzeye yayılmasında çok etkili olmuştur. Çünkü önce Fransa kralı 7. Louis (1137- 1152)'le sonra da 1154 yılında çok sayıda kalesi olan İngiltere kralı 2. Henry (1133- 1189) ile evlenmiştir. 2. Henry ile olan evliliği sonrasında Eleanor, Anjou'nun ana şehri Angers'da kendi sarayını ve kendi yaşam biçimini oluşturmayı başarmıştır. Bernard de Ventadour da, Ventadour'dan Angers'e gelerek kendini Eleanor'un hizmetine adanmış ve onun için gelecek nesillere de miras kalacak ve ışık tutacak en güzel aşk şarkılarını bestelemiştir (Dahamî, 2015, s. 8). Çalışmada örneği verilen “Can vei la lauzeta mover” Ventadorn'un adanmışlığına örnek gösterilebilecek önemli bir şarkıdır.

Troubadour Şarkı Türleri ve Başlıca Temalar

Troubadourların sanatı, birincil anlamda kişisel yaşantılarını aktardıkları hikâyelerde değil, metinsel ve müzikal yapıların zenginliğinde ve bu yapıların çeşitlemelerinde gelişir. Bunun sonucu olarak da belli şarkı tipleri ortaya çıkar. Troubadour şarkılarının metinleri esas olarak şövalyelik ve saray aşkı temalarıyla ilgilidir. Şiirler, şövalye aşkını ve o düzeyi müziğe uydurmanın ideallerini yansıtmaktadır. Müzik, biçimine şiir dörtlüklerinin, söz çekimlerinin, yol gösterdiği özenli dekoratif figürlerle süslenmiş, aynı zamanda da folk ezgisinden yararlanan “sonsuz ezgi” olmanın temelini atmıştır (Finkelstein, 2000, s. 22). Bu ezgilerin çoğu, metafizik, entelektüel ve kalıplaşmışken, kalanı mizahi ya da kaba hicivlerden oluşmaktadır. Eserler, Trobar leu (Oc.) (hafif), trobar ric (Oc.) (zengin) ve trobar clus (Oc.) (kapalı) olarak üç üslup altında toplanabilir. Aynı şekilde birçok tür de bulunmaktadır. Bunlar *troubadour*ların en popüler olduğu dönemde üç ana tür olarak karşımıza çıkmaktadır. İlki, geleneğin başlangıç dönemlerinde (1100-1150) ozanların şarkılarını tanımlamak için konu ayrımı yapmadan, en sık kullandıkları verse türüdür. 1150'lerden sonra ise şiir, canso ve sirventes olarak iki ana türe ayrılır. *Troubadour* terimi, Orta Çağ şairlerini kapsayan geniş bir kavram olup, bu şairlerin eserleri ciddi tarihsel konulardan eğlenceli ve hafif şarkılara kadar uzanmaktaydı. Şarkılar, farklı durumlara uygun şekilde icra edilirken, çeşitliliği günümüz televizyon kanalları arasında geçiş yapmaya benzetilebilir. Şiir formları ölçü ve kafiye düzenlerine göre sınıflandırılırken, şarkı türleri temalarına göre ayrılmıştır.

Önemli türlerden biri olan sirventes, politik veya edebi şahsiyetler ya da yerel lordlar hakkında yazılan şiirlerdi. Bu eserler övgü dolu, ahlaki bir mesaj içeren ya da hicivli olabilirdi. Genellikle eski ezgiler üzerine yeni sözler yazma yöntemi olan *contrafactum* kullanılarak bestelenirdi. Tensò (*partimen*, *joc-partit*), iki *troubadour* veya aşk, doğa gibi soyut kavramlar arasında geçen tartışma biçiminde yazılmış bir şiirdi. Planh (*plaint*), askeri, politik veya dini bir figürün ölümünü konu alan, derin duygusal yoğunluk taşıyan bir yas şiiriydi. Chanson de toile, kadın sesiyle yazılmış şiirler olup, anlatıcı mevcut durumunu ve duygularını aktarırdı. Alba, gece gizlice buluşan âşıkla konu alır, bazı versiyonlarında sabah ayrılışlarını, bazılarında ise bir gözcünün uyarılarını içerirdi. Pastorela, bir şövalye ile bir çoban kızının karşılaşmasını anlatır ve bazen mizahi, bazen dramatik bir sonla biten hikâyeler içerirdi.

Lai, bazen şarkı olarak icra edilen, bazen ise sadece okunan uzun şiirlerdi. Bunun bir alt türü olan chanson de geste, Charlemagne, Kral Arthur veya Haçlı Seferleri gibi kahramanlık hikâyelerini anlatırdı. Balada (*dansa*), genellikle baharın gelişi, Mayıs Günü kutlamaları veya genç aşk temalarını işleyen, dans ritimleriyle ilişkili şiirlerdi. Canso (*chansò*, *chanson*), saray aşkı (courtly love) temasına odaklanan, stilize edilmiş ve genellikle bir soylu kadını öven bir şiir türüydü. Bunun en önemli örneği Bernart de Ventadorn'un Can vei la lauzeta mover'idir.

Bu farklı şiir türleri, Orta Çağ Avrupa edebiyatı ve kültüründe önemli bir rol oynayarak, sonraki edebi ve müzikal geleneklerin gelişimini etkilemiştir (Lord, 2008, s. 47).

Troubadour şarkılarının metinlerini oluşturan lirik şiirler birçok farklı özelliklere sahiptirler; Lirik şiirin iki farklı dalı, Güney Fransa'da troubadour'lar ve Kuzey Fransa'da trouvère'ler tarafından geliştirilmiştir. Bir yanda saf şarkı sözleri, düzenli aşk şiiri, diğer yanda popüler şarkılardan türetildiği varsayılan bazı yarı lirik, yarı anlatı şiirleri vardır. Fin'amor (Oc.) (saray aşkı) aşk şiiri, Orta Çağ'ın sosyal yaşamında, özellikle Güney Fransa soylularının saraylarında çok önemli bir rol oynayan şövalyelik ruhunun sonucu ve ifadesiydi. Biçim açısından sonsuz çeşitliliğe sahip bu türden troubadour şiirlerinin tümü Güney Fransa'nın parlak ve son derece kültürlü aristokrat toplumunda tasavvur edildiği şekliyle aşk fikrinden esinlenmiştir. Aşka, Hristiyan aşkı gibi, aşkın arzusu ile meziyeti arasındaki sonsuz orantısızlık üzerine kurulmuş bir kült, bir inanç okulu olarak bakılıyordu. Bu anlayışa göre, aşığı zorunlu olarak soylulaştıran ve aşığın acı çekerken bile sevindiği gönüllü bir esaret ve onur bahşedilmiştir. "Bu aşk anlayışı, Orta Çağ aşk şiirine egemen oldu ve en yüksek ifadesini Vita Nuova'nın "Troubadourların en büyük değeri, bu fikirleri mısralarla ifade eden ilk yazarlar olmalarıdır" sözlerinde buldu" (Smythe, 1921, s. 264).

Bernart De Ventadorn (1130-1200)

Çalışmaları muhtemelen 1147 ile 1180 yılları arasına tarihlenen Bernart de Ventadorn, bugün troubadourların belki de en yetkini ve muhtemelen müzikal açıdan en önemlisi olarak kabul edilmektedir. Kuzey Fransa'da da iyi tanınmasından dolayı trouvère geleneğinin gelişimi üzerinde en önemli etki olarak kabul edilen Ventadorn'un pek çok geleneksel unsuru içeren vıdası, Limousin eyaletindeki Ventadorn kalesinde doğduğunu ve Ventadorn Vikontu'nun hizmetinde olduğunu belirtmektedir. Eserlerinin el yazmalarının sayısı ve şiirlerinin yaygın taklitleri ve imaları Ventadorn'un Provençal şairlerin en tanınmışları olarak statüsünü pekiştirmektedir (Ruud, 2006).

Bernart'ın 1150-1180 yılları arasında yaratıcı zirvesine ulaştığı düşünülmektedir. Dilbilimsel analizler, onun şiirlerinin Limousin lehçesinin özelliklerini yansıttığını, ancak troubadour geleneğinde yaygın olarak görülen çeşitli bölgesel etkileri de içerdiğini göstermektedir. Bernart'ın şiirleri, özellikle uyak kullanımı, kıta düzeni ve şiirsel yapıları açısından önceki troubadourlardan ayrılmaktadır. Sekiz satırlık kıtaları yaygın olarak kullanan ilk troubadourlardan biri olup, farklı uzunluklarda mısraları uyumlu bir şekilde birleştirme konusunda oldukça yenilikçi olmuştur (Nichols vd., 1965, s. 24).

Bernart, Ventadorn kalesinin ekmeğini pişirmek için fırını ısıtan, fırıncı bir hizmetçinin oğluydu. Fırıncının oğlu, Orta Çağ'ın en iyi lirik şairlerinden biri haline geldi. Kırk beş şiiri günümüze ulaşır ve melodilerinin on dokuzu onun yalnızca bir şair olarak değil, kelimenin tam anlamıyla bir ozan olarak da yeteneğini değerlendirmemize yetecek kadardır. Bu şarkıların sözleri ve melodileri güzeldir, ancak bundan daha fazlası, melodinin karakteri bazı durumlarda kelimelerin anlamını harika bir şekilde ifade eder (Smythe, 1921, s. 270).

Erken yaşta performans sanatını öğrenmiş ve birçok çağdaşının yaptığı gibi, becerilerini zengin patronların koruyuculuğunda geliştirmiştir. Ventadorn 1152'de Troubadour William'ın torunu ve kendi başına sanatın sadık bir savunucusu olan Normandiya Düşesi Aquitaine'lı Eleanor'un hizmetine girmiştir. Bazı kaynaklarda Eleanor ve Bernart'ın romantik bir ilişki yaşamış olabileceği belirtilmektedir. Bunun sebebi olarak Eleanor'un hizmetine ilk boşandığı sıralarda girmesi ve ikinci evliliğinden kısa bir süre sonra da onun yanından ayrılarak Toulouse Kontu V. Raimon'un (1148-94) hizmetine girmiş, olarak gösterilmektedir. Kontun ölümünden sonra ise Dordogne'deki bir manastıra yerleşmiş ve hayatının geri kalanını burada geçirmiştir.

Ventadorn'nun langue d'oc veya Occitan olarak bilinen eski Provençal dilinde yazılmış şiiri, her biri aynı dorian modunda yazılmış sekiz kıtadan oluşmaktadır. Kısaltılmış son mısra hariç her bir kıta her biri sekiz heceden oluşan sekiz mısra içermektedir. Mısralar melodinin bireysel ifadelerine karşılık gelerek ve bir ABABCD CD kafiye şemasını takip etmektedir. Melodinin sadeliği ve şiirin sıkı yapısı, beklendiği gibi metnin duygularını engellemez, aksine şiirde aktarılan stilize kısıtlama/direnç ikiliğini canlandırarak onları güçlendirir. Aslında yapının düzenliliği, son kıtanın umutsuzluğunu artırmaya hizmet etmektedir. Sevdiğinin gözüne girmekten tüm umudunu kesen ve kendini ölüme ya da sürgüne adayan konuşmacı, arkadaşlarına hayat, aşk ve şarkıyla veda ederek yasını bitirir (Tarantino, t.y.).

Şairin melodileri 12. yüzyılın diğer şairlerinin eserlerine göre günümüze kadar kalıcılığını korumasından dolayı da önemini arttırmıştır. Kendisine atfedilen 45 şiirden 19'u ezgileri tamamlanmış ve günümüze ulaşmıştır. Ventadorn'un 19 şarkısı sonraki tarih üzerindeki etkili olmuş, ardılları Fransız, Latin, Provençal ve Alman şairler tarafından üretilen contrafactum örnekleri için de temel oluşturmuştur. Yazılan diğer birçok şarkıdan günümüze

ulaşmış bu şarkının duyguları inanılmaz derecede modern-zamansız olarak kabul edilmektedir. Öyle ki Can vei la lauzeta mover Dante Alighieri tarafından (1265-1321) 100 yıl sonra yazdığı İlahi Komedya'nın Paradiso bölümünde metaforik olarak da kullanılmıştır. Şarkı muhtemelen tüm Orta Çağ melodileri arasında en yaygın olarak bilineniydi dört farklı dilde en az altı contrafactum'a ilham vermiştir. Bu şarkının büyükpopüleritesinin etkisiyle ve ozanların troubadour sanatı Kuzey Fransa'ya oradan da kuzey Avrupa'ya yayılmış ve trouvère geleneğinin gelişimini sağlamıştır.

Şiirin ilk kıtasında tabiatın güzelliğine öykünülen cennet benzeri bir tasvir sunulmuştur ancak bu cennetsi tasvir kıskançlık ve arzu gibi ölümcül günahların anılmasıyla da dinleyicide merak uyandırmıştır. Şarkının açılışı Orta Çağ Avrupası'na özgü olan din ve seküler olanın ayrışık anca bir arada olmasına da ilginç bir örnek teşkil etmektedir çünkü cennet ve kötü hislerin bir arada söylenmesi aslında simgesel olarak şarkının geri kalanında karşılaşılabilecek bir çatışmanın da habercisidir.

Bernart de Ventadorn'un eserleri, yalnızca kendi döneminde değil, sonrasında da büyük bir etki yaratmıştır. Chretien de Troyes, Chaucer ve Dante gibi büyük şairler, onun şiir anlayışından etkilenmişlerdir. Bernart, troubadour şiirine duygusal derinlik ve biçimsel yenilik kazandırarak bu geleneğin en önemli temsilcilerinden biri olmuştur (Nichols vd., 1965, s. 24).

Can Vei La Lauzeta Mover

I. Oc.

(Occitan)Can vei la lauzeta mover de joi sas alas central rai que s'oblid' e-s laissa chazer per la doussor c'al cor li vai, ai, tan grans enveya m'en ve de cui qu'eu veya jauzion, meravilhas ai, car desse lo cor de dezirer no m fon.

Eng.

When I see the lark beat his wings for joy against the sun's ray, until, for the sheer delight which goes to his heart, he forgets to fly and plummets down, then great envy of those whom I see filled with happiness comes to me. I marvel that my heart does not melt at once from desire.

Tr.

Tarlakuşunun güneş ışınlarına karşı sevinç için kanatlarını çırpıttığını, kalbine giden saf zevk için uçmayı unutup yere düştüğünü gördüğümde, mutlulukla dolduğunu gördüğüm insanlara karşı büyük bir kıskançlık geliyor içimde. Kalbimin bir anda arzudan erimemesine hayret ediyorum.

II. Oc.

Ai, las, tan cuidava saber d'amor e tan petit en sai, car eu d'amar no-m pose tener celéis don ja pro non aurai. Tout m'a mo cor e tout m'a me e se mezeis e tot lo mon, e can sem tole, no-m lisset re mas dezirer e cor volon.

Eng.

Alas! I thought I knew so much about love, but really, I know so little. For I cannot keep myself from loving her from whom I shall have no favor. She has stolen from me my heart, myself, herself and all the world. When she took herself from me, she left me nothing but desire and a longing heart.

Tr.

Eyvahlar olsun ki! Aşk hakkında çok şey bildiğimi sanıyordum ama aslında çok az şey biliyorum. Çünkü hiçbir lütuf göremeyeceğim onu sevmekten kendimi alkoyamıyorum. Benden kalbimi, kendimi, kendini ve tüm dünyayı çaldı. Kendini benden aldığı anda bana arzu ve hasret dolu bir kalpten başka bir şey bırakmadı.

Şarkının ikinci kısmında söyleyicinin çatışma içinde hissettiği duygunun adı konulur ki bu duygu aşktır. Öyle ki adı konulmuş bu çatışma yeni bir çatışmanın da habercisidir ki bu da söyleyicinin kalbinden

kendisinin çalınmış olmasıdır. Bu noktada Orta Çağ troubadour geleneğinin yüzeysel bir aşk konusu içermekten ziyade aşka farklı derinliklerde anlamlar yüklenilmiş olduğu da iddia edilebilir çünkü bu ikinci kıta da gösteriyor ki söyleyici alelade bir aşk yaşamaz. Yaşadığı, kendinden geçme, kendine yabancılaşma ve hatta kendinde olmama halinden başka bir şey değildir.

III. Oc.

Anc non agui de me poder ni no fui meus de For' en sai que m laisset en sos olhs vezer en un miralh que mout. Miralhs, pus me mirei en te, m'an mort li sospir de preon c'aissi-m perdei com perdet se lo bels Narcisus en la fon.

Eng.

Never have I been in control of myself or even belonged to myself from the hour she let me gaze into her eyes: —that mirror which pleases me so greatly. Mirror, since I saw myself reflected in you, deep sighs have been killing me. I have destroyed myself just as the beautiful Narcissus destroyed himself in the fountain.

Tr.

Gözlerine bakmama izin verdiği andan itibaren hiçbir zaman kendime hakim olamadım, hatta kendime ait olmadım: —beni çok memnun eden o ayna. Ayna, sende yansıyan kendimi gördüğümde beri derin iç çekişler beni öldürüyor. Güzel Narcissus'un çeşmede kendini yok ettiği gibi ben de kendimi mahvettim.

IV. Oc.

De las domnas me dezesper. Ja mais en lor no-m fiarai, c'aissi com las solh chaptener, enaissi las deschaptenrai. Pois vei c'una pro no m'en te va leis que-m destruí e-m cofon, totas las dopt' e las mescre, car be sai c'atretals se son.

Eng. I despair of women. No more will I trust them; and just as I used to defend them, now I shall denounce them. Since I see that none aids me against her who destroys and confounds me, I fear and distrust all of them, for I know very well that they are all alike.

Tr.

Kadınlardan umutsuzum. Artık onlara güvenmeyeceğim; ve eskiden onları savunduğum gibi şimdi de onları ihbar edeceğim. Beni mahveden ve şallak bullak edene karşı bana kimsenin yardım etmediğini gördüğüm için, hepsinden korkarım ve onlara güvenmem, çünkü hepsinin aynı olduğunu çok iyi bilirim.

V. Oc.

D'aisso-s fa be femna parer ma domna, per qu'e-lh o retrai, car no vol so c'om deu voler e so c'om li deveda fai. Chazutz sui en mala merce et ai be faih co-l fols en pon, e no sai per que m'esdeve mas car trop puyei contra mon.

Eng.

In such things my lady acts like a woman, and for this I reproach her. She does not want to do what she should, and she does what is forbidden to her. I have fallen into ill-favor, and I have acted like the fool on the bridge; yet I do not know how it happens to me, unless it is that I tried to climb too high.

Tr.

Kadınım böyle şeylerde kadın gibi davranıyor ve bu yüzden onu kınıyorum. Yapması gerekeni yapmak istemiyor ve kendisine yasak olanı yapıyor. Kötülüğe düştüm ve köprüdeki budala gibi davrandım; yine de başıma nasıl geldiğini bilmiyorum, çok yükseğe tırmanmaya çalışmadığım sürece.

VI. Oc.

Merces es perduda per ver, et eu non o saubi anc mai, car cilh qui plus en degr'aver no-n a ges, et on la querrai? A, can mal sembla, qui la ve, qued aquest chaitiu deziron que ja ses leis non aura be laisse morir, que no l'aon.

Eng.

Mercy is lost for good although I never knew it anyway for she who ought most to have it, has none at all. Yet where shall I seek it? How sorry it must appear, when one considers it, that she lets this miserable, longing creature, who has no good without her, perish without helping him.

Tr.

Merhamet tamamen yok oldu - gerçi ben bunu hiç bilmedim- çünkü ona en çok sahip olması gereken kişi, hiç merhamete sahip değil. Yine de onu nerede arayacağım? Onsuz hiçbir faydası olmayan bu sefil, hasret dolu yaratığın, ona yardım etmeden yok olmasına izin verdiği düşünüldüğünde, ne kadar da üzücü görünmelidir.

VII. Oc.

Pus ab midons no-m pot valer precs ni merces ni-l dreihz qu'eu ai, ni a leis no ven a plazer qu'eu l'am, je mais no-lh o dirai. Aissi m part de leis em recre. Mort m'a e per mort li respon, e vau m'en pus ilh no-m rete, chaitius, en issilh, no sai on.

Eng.

Since neither prayers, pity, nor the justice of my cause help me with my lady, and since my loving her brings her no pleasure, I will say no more to her. I leave her and renounce her. She has slain me and with death I shall answer her. Since she does not retain me, I depart, wretched, into exile, I know not whither.

Tr.

Ne duam, ne acımam, ne de davamın adaleti kadınım konusunda bana yardım etmediği ve onu sevmem ona zevk vermediği için, artık ona bir şey söylemeyeceğim. Onu terk ediyorum ve ondan vazgeçiyorum. Beni öldürdü ve ona ölümle cevap vereceğim. Beni tutmadığına göre, ayrılırim, sefil, sürgüne, nereye bilmiyorum.

VIII. Oc.

Tristans, ges no n aures de me, qu'eu m'en vau, chaitius, no sai on. De chantar me gic e-m recre, e de joi e d'amor m'escon.

Eng.

Tristan, you shall have nothing more from me, for I depart, wretched, I know not whither. I forsake and renounce singing, and I seek shelter from joy and love.

Tr.

Tristan, benden başka hiçbir şey alamayacaksın, çünkü gidiyorum zavallı, nereye bilmiyorum. Şarkı söylemeyi bırakıyorum ve vazgeçiyorum ve neşeye ve sevgiye karşı barınak arıyorum.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Troubadour geleneği, 11. yüzyılın sonlarında Güney Fransa'da ortaya çıkmış, müzik ve şiiri birleştirerek Avrupa edebiyat ve müzik tarihine yön veren önemli bir sanat biçimi olmuştur. Bu geleneğin en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilen Bernart de Ventadorn, eserleriyle yalnızca döneminin değil, sonraki yüzyılların lirik şiir anlayışını da derinden etkilemiştir. Özellikle fin'amor anlayışı çerçevesinde şekillenen şarkı sözleri, aşkın idealleştirilmiş haliyle bireysel duygu ve tutkuların çatışmasını yansıtırken, doğa tasvirleri, melankoli ve umutsuzluk temaları ile de büyük bir edebi derinlik kazanmıştır.

Bernart de Ventadorn'un günümüze ulaşan 19 şarkısı, troubadour geleneğinin en belirgin ve etkili örnekleri arasında yer alırken, özellikle *Can Vei La Lauzeta Mover* adlı eseri, dönemin lirik anlatım biçimini en iyi yansıtan metinlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu şarkı, doğaya duyulan hayranlığın yanı sıra aşkın getirdiği mutluluk ve acı arasındaki çelişkiyi ustalıkla işlemekte, bireysel duyguların güçlü bir şekilde ifade edilmesine olanak tanımaktadır. Bernart'ın eserleri, sadece Oksitan dilinde yazılmış lirik şiirleri ve müzik anlayışıyla değil, aynı zamanda bu geleneğin Fransız *trouvère*, Alman *minnesänger* ve İtalyan *trovatore* hareketleri üzerindeki etkisiyle de büyük bir öneme sahiptir.

Bu çalışmada, Bernart de Ventadorn'un eserleri üzerinden troubadour şiirinin temel temaları incelenmiş ve *Can Vei La Lauzeta Mover* adlı şarkısı üzerinden aşk, melankoli ve umutsuzluk temalarının işlendiği görülmüştür. Bunun yanı sıra, troubadour geleneğinin yalnızca bir Orta Çağ müzik akımı olarak kalmadığı, sonraki dönemlerde de edebiyat ve müzik dünyasında etkisini sürdürdüğü ortaya konmuştur. Troubadour sanatının Avrupa'nın farklı bölgelerine yayılması ve diğer edebi geleneklere ilham vermesi, bu sanat biçiminin yalnızca tarihsel bir miras olmadığını, aynı zamanda günümüzde de edebi ve müzikal anlamda önemli bir referans noktası olarak varlığını sürdürdüğünü göstermektedir.

Sonuç olarak, troubadour sanatı, duygu ve düşüncenin sanatsal bir harmanı olarak değerlendirilmeli ve sadece tarihsel bir olgu olarak değil, günümüzdeki şiir, müzik ve edebiyat üzerindeki etkileri bağlamında da ele alınmalıdır. Bernart de Ventadorn'un eserleri, bu sanat anlayışının en iyi örneklerini sunarak, duyguların evrenselliğini ve zamanlar ötesi etkisini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, troubadour geleneği ve Bernart'ın eserleri üzerine yapılacak gelecekteki çalışmalar, Orta Çağ edebiyatı ve müziğinin günümüz sanat anlayışıyla nasıl ilişkilendirilebileceğini anlamak açısından önemli katkılar sağlayacaktır.

Tartışma ve Öneriler

Bernart de Ventadorn'un şiirlerinde belirgin bir şekilde görülen aşk ve melankoli temaları, bireysel duyguların sanatsal bir form içinde ifadesini yansıtanın yanı sıra, saray edebiyatının belirli kuralları çerçevesinde şekillenen bir yapı olarak değerlendirilebilir. Özellikle *Can Vei La Lauzeta Mover* adlı şarkıda doğaya yapılan göndermeler, yalnızca romantik bir hayranlık değil, aynı zamanda insanın iç dünyasındaki iniş çıkışları doğa metaforları aracılığıyla anlatan güçlü bir lirik teknik olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, troubadour şiiri, sadece bireysel duyguların sanatsal bir yansıması değil, aynı zamanda döneminin estetik anlayışını ve toplumsal değerlerini de içinde barındıran bir edebi gelenek olarak ele alınmalıdır.

Ancak, troubadour şiirinin geleneksel edebiyat analizleriyle sınırlandırılması, metinlerin tam anlamıyla anlaşılmasını güçleştirebilir. Orta Çağ metinlerinin, modern okurun bakış açısından değerlendirildiğinde, bağlamsal farklılıklar nedeniyle anlam kaymalarına uğraması mümkündür. Dahası, troubadour sanatının yalnızca metin bazlı analizlerle ele alınması, müzik ve şiirin bir arada icra edildiği bu sanat dalının bütünlüklü olarak anlaşılmasını engelleyebilir. Bu nedenle, troubadour şarkılarının müzikal yönlerini de içeren analizler gerçekleştirilmesi, bu gelenek hakkında daha kapsamlı bir değerlendirme yapmayı mümkün kılacaktır.

Önemli bir tartışma noktası da troubadour geleneğinin İslam kültürüyle olan ilişkisi üzerine yapılan araştırmalardır. Troubadour kelimesinin Arapça t-r-b (şarkı söylemek, müzik yapmak) kökünden türediği yönündeki iddialar, Avrupa müzik tarihi ile İslam dünyası arasındaki kültürel etkileşimin anlaşılması açısından dikkate değerdir. Özellikle Endülüs'te gelişen Arap müziği ve şiirinin Orta Çağ Avrupa'sındaki ozanlar tarafından benimsendiği düşünüldüğünde, troubadour müziği ve edebiyatının kökenlerine dair daha kapsamlı araştırmalar yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu tür kültürel geçişlerin edebi ve müzikal formlar üzerindeki etkisini daha iyi anlamak için kanıta dayalı çalışmaların artırılması büyük önem taşımaktadır.

Bununla birlikte, troubadour geleneğinin yalnızca aristokrat çevrelerle sınırlı kalmadığı, aynı zamanda gezgin ozanlar ve halk müziği kültürüyle de etkileşim içinde olduğu gözlemlenmektedir. Troubadour şiirleri, sadece

saray hayatını ve aristokratik aşk anlayışını yansıtan edebi metinler olarak değerlendirilmemeli, aynı zamanda dönemin toplumsal yapısını anlamak için önemli bir kaynak olarak ele alınmalıdır. Bu doğrultuda, troubadour şarkılarının alt sınıflar ve halk arasındaki yayılımı, toplumsal kimlik oluşumu ve sözlü kültür üzerindeki etkileri gibi konulara daha fazla odaklanmalıdır.

Bu araştırma, Bernart de Ventadorn'un eserleri özelinde troubadour şiirinin temalarını analiz etme noktasında önemli bir katkı sağlamış olsa da konunun daha geniş bir perspektifle ele alınması gerektiği açıktır. Müzikal analizler, troubadour şarkılarının yalnızca edebi değil, aynı zamanda müzikal bağlam içinde nasıl şekillendiğini anlamak açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda, şarkıların melodik yapıları, kullanılan müzikal motifler ve Orta Çağ çalgılarıyla ilişkisi gibi konular daha fazla incelenmelidir.

Ayrıca, troubadour şiirinin Fransız trouvère, Alman minnesänger ve İtalyan trovatore gelenekleriyle olan benzerlikleri ve farklılıkları karşılaştırmalı olarak ele alınmalıdır. Bu geleneklerin birbirleri üzerindeki etkileri incelenerek, Avrupa müziği ve edebiyatı arasındaki bağlantılar daha net bir şekilde ortaya konabilir. Bunun yanı sıra, troubadour şiirlerinin toplumsal yapılar, aristokrat kültür ve cinsiyet rolleriyle olan ilişkisi daha derinlemesine araştırılmalıdır. Özellikle kadınların saray aşkı anlatılarındaki konumu, bu anlatıların dönem kadınlarının toplumsal statüsüyle nasıl örtüştüğü veya çeliştiği bağlamında değerlendirilebilir.

Troubadour şiirinin ve müziğinin Endülüs Arap müziği ve şiiriyle olan ilişkisi, kültürel etkileşim açısından derinlemesine incelenmelidir. Bu müziklerde kullanılan makamlar, ritmik yapılar ve şiirsel formlar arasındaki benzerlikler, Avrupa ve İslam dünyası arasındaki sanatsal geçişlerin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Bunun yanı sıra, troubadour geleneğinin modern müzik üzerindeki etkileri de araştırılmalıdır. Orta Çağ'ın bu lirik geleneğinin, özellikle modern folk müziği, lirik şiir ve şarkı yazarlığı üzerindeki yansımaları daha detaylı bir şekilde ele alınabilir. Bob Dylan, Leonard Cohen gibi sanatçıların troubadour geleneğinden nasıl etkilendiği ve bu geleneğin günümüz müzik anlayışına nasıl yansıdığı gibi konular, müzik tarihine farklı bir perspektif sunacaktır.

Dilbilimsel analizler de troubadour şiirlerinin daha iyi anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Bernart de Ventadorn'un eserlerinde kullanılan dilin Orta Çağ Oksitanca'sı bağlamında incelenmesi, bu dönemde kullanılan kelime ve deyimlerin nasıl bir anlatım gücü taşıdığını ve edebi dilin nasıl şekillendiğini anlamamıza yardımcı olabilir. Troubadour şiirlerindeki sözdizimi, uyak düzeni ve kelime seçimleri, dönemin estetik anlayışı açısından değerlendirilmeye devam edilmelidir.

Son olarak, interdisipliner yaklaşımlar, troubadour geleneğinin daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasına önemli katkılar sağlayacaktır. Müzikoloji, edebiyat tarihi, tarih, antropoloji ve dilbilim gibi farklı disiplinlerden araştırmacıların bir araya gelerek yapacakları çalışmalar, troubadour sanatının çok boyutlu yönlerini anlamamızı kolaylaştıracaktır. Troubadour geleneğinin yalnızca bir Orta Çağ fenomeni olmadığını, günümüz müzik, edebiyat ve kültürel mirasında da izler bıraktığını gösteren çalışmaların artması, bu alandaki akademik literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

Etik kurul onayı

Bu çalışma insan, hayvan veya hassas veriler içermediği için etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Yazarlık katkısı

Çalışmanın tasarımı ve konsepti: SB; verilerin toplanması: SB; sonuçların analizi ve yorumlanması: SB; çalışmanın yazımı: SB. Tüm yazarlar sonuçları gözden geçirmiş ve makalenin son halini onaylamıştır.

Finansman kaynağı

Yazarlar, çalışmanın herhangi bir finansman almadığını beyan etmektedir.

Çıkar çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Ethical approval

This study does not require ethics committee approval as it does not involve human, animal or sensitive data.

Author contribution

Study conception and design: SB; data collection: SB; analysis and interpretation of results: SB; draft manuscript preparation: SB. All authors reviewed the results and approved the final version of the article.

Source of funding

The authors declare the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

KAYNAKLAR

- Arıkan, A. (2021). Denizin ötesinden bir öykü, Fransalı Marie ve Salâhaddîn. *The Legends: Journal of European History Studies*, 2, 49-70. <https://doi.org/10.29228/legends.51836>
- Dahami, Y. S. H. (2015). The contribution of Arab Muslims to the Provençal lyrical poetry: The troubadours in the twelfth century. *Journal of Arts*, 27(1), 1-20. King Saud University.
- De Thorpe Millard, E. (2021). Aquitaine'li Eleanor örnekleminde Ortaçağ'da kadın aşıklar. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(26), 548-555. <https://doi.org/10.29228/kesit.50035>
- Demiral, S. (2019). Saraylı aşk anlayışının kökeni: Trubadurlar. T Balcı (Ed.), *Schriften zur Sprache und Literatur III* içinde (s. 225-229). IJOPEC.
- Eco, U. (Ed.). (2014). *Ortaçağ: Keşifler, ticaret ilişkileri, ütopyalar* (L. Tonguç Basmacı, Çev.). Alfa Yayınları.
- Everist, M. (Ed.). (2011). *The Cambridge companion to medieval music*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CCOL9780521846196>
- Finkelstein, S. (2000). *Müzik neyi anlatır?*. Kaynak Yayınları.
- Lord, S. (2008). *Music in the Middle Ages: A reference guide*. Greenwood Press.
- Nichols, S. G. Jr., Galm, J. A. ve Giamatti, A. B. (Ed.). (1965). *The songs of Bernart de Ventadorn: Complete texts, translations, notes, and glossary*. The University of North Carolina Press.
- Ruud, J. (2006). *Encyclopedia of medieval literature*. Facts On File.
- Say, A. (2005). *Müzik sözlüğü*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2019). *Müzik tarihi*. İstanbul: Islık Yayınları.
- Smythe, B. (1921). Troubadour songs. *The Musical Quarterly*, 7(4), 526-540. <https://www.jstor.org/stable/726061>
- Tarantino, T. (t.y.). *Bernard de Ventadorn: Can vei la lauzeta mover*. 10 Kasım 2024 tarihinde <http://toddtarantino.com/hum/ventadorn.html> adresinden erişildi.
- Williams, C. J. (2019). Two views of the feeling heart in troubadour song. K. Barclay ve B. Reddan (Ed.), *The feeling heart in medieval and early modern Europe: Meaning, embodiment, and making* içinde (s. 59-78). Medieval Institute Publications. doi.org/10.1515/9781501513275-004

EXTENDED ABSTRACT**1. Introduction**

This study explores the troubadour poetry tradition, one of the most significant musical and literary movements of medieval Europe, through the works of Bernart de Ventadorn. The troubadour tradition emerged in Southern France in the late 11th century, combining poetry and music to express themes such as courtly love (fin'amor), chivalric ideals, nature imagery, melancholy, and unfulfilled love. As one of the most influential troubadours, Ventadorn composed 19 surviving songs, which exemplify the lyrical and thematic richness of the tradition. This research focuses on the thematic analysis of Ventadorn's poetry, particularly his renowned song Can Vei La Lauzeta Mover, which is examined for its content, emotional depth, and poetic structure.

2. Method

This study adopts a literature review and textual analysis approach. First, the historical background and primary themes of troubadour poetry are discussed, followed by an in-depth analysis of Ventadorn's works. The content analysis of Can Vei La Lauzeta Mover highlights how love, nature, and melancholy are intertwined in Ventadorn's poetic expression.

3. Findings, Discussion and Results

P The analysis of Ventadorn's poetry reveals that the troubadour tradition was not confined to medieval Europe but had a significant influence on later literary and musical traditions. His lyrical compositions inspired French trouvère, German minnesänger, and Italian trovatore traditions while shaping the evolution of modern lyric poetry. The song *Can Vei La Lauzeta Mover* is regarded as a masterpiece of medieval poetry, distinguished by its themes of unattainable love and deep melancholy.

Additionally, the study highlights the cultural and linguistic complexities within troubadour poetry. The Arabic influence on the term troubadour suggests possible interactions between Occitan poetry and Andalusian Arabic music and poetry traditions. Furthermore, troubadour poetry played a critical role in social and cultural life, extending beyond aristocratic circles to interact with popular folk music traditions.

However, studying troubadour poetry through a purely literary perspective has its limitations. Since music and poetry were performed together, textual analyses alone may not fully capture the artistic and emotional depth of these compositions. Therefore, interdisciplinary research that includes musical analysis, comparative studies, and cultural examinations is essential for a comprehensive understanding of the troubadour tradition.

This study highlights the historical, literary, and musical significance of troubadour poetry, demonstrating its lasting influence on modern poetry and music. The works of Bernart de Ventadorn, particularly his song *Can Vei La Lauzeta Mover*, serve as a bridge between medieval and contemporary lyric traditions, illustrating the enduring power of emotions conveyed through music and verse. Troubadour poetry, deeply rooted in the ideals of *fin'amor*, chivalry, and nature imagery, continues to be a valuable subject of literary and cultural analysis.

Future research on troubadour poetry should include a deeper exploration of its musical aspects, particularly the melodic structures, modal characteristics, and instrumentation that shaped its performance. Comparative studies could provide further insights by examining the connections between troubadour traditions and other medieval lyrical movements, such as trouvères, minnesängers, and trovatore. Additionally, an analysis of the sociocultural context in which troubadour poetry developed would enhance our understanding of the role of gender, aristocracy, and oral traditions in shaping its themes and artistic expression.

A crucial area of inquiry is the influence of Islamic and Andalusian musical and poetic traditions on troubadour compositions, given the historical interactions between Occitan poets and the cultural environment of medieval Spain. Investigating these exchanges would contribute to a broader understanding of cross-cultural influences in medieval European literature and music. Moreover, troubadour poetry's impact on modern folk and lyrical music remains an intriguing field of study, particularly in relation to contemporary songwriters who draw inspiration from medieval themes and structures.

In conclusion, troubadour poetry represents a timeless literary and musical tradition that continues to resonate across cultures and periods. Bernart de Ventadorn's contributions exemplify the rich poetic and emotional depth of this genre, reinforcing its place in the history of Western literary and musical heritage. This study contributes to ongoing discussions on medieval literature and music, emphasizing the troubadour tradition's enduring relevance and its role in shaping artistic expression over the centuries.